

Gondolatok a regionális köznyelviségről

1. Fogalmi és kutatástörténeti kérdések

Regionális köznyelviségnek azt a táji színezetű, köznyelvi szerepet betöltő nyelvhasználatot nevezzük, amely a helyi nyelvjárások és a beszélt köznyelv között helyezkedik el, vagyis átmeneti alakulat, sajátos vonásai pedig elsősorban a kiejtés, kisebb mértékben az alaktan és a szókészlet terén jelentkeznek. Kialakulását tekintve — anyaországi körülmények között — a köznyelv és a nyelvjárások kölcsönhatásának, kiegyenlítődéésének az eredménye, kisebbségi helyzetben viszont a különfejlődés is érvényesül.

A *regionális köznyelviség* vagy *regionális köznyelvek* elnevezéssel a külföldi és a hazai szakirodalomban egyre gyakrabban találkozunk. A fogalom értelmezéséről, a nyelvhasználati forma társadalmi szerepéről és vizsgálatának szükségességéről az utóbbi évtizedekben már jónéhány iránymutató írás megjelent (a fogalomtörténeti áttekintést I. ZILAHY LAJOS: MNy. 74: 333–8), szerepel a Nyelvtudományi Intézet, egy-két bölcsészkarunk és tanárképző főiskolánk kutatási tervében is, ettől függetlenül: a témakör szociális-kulturális összefüggéseinek, területi vonásainak és módszertani eljárásainak a következetesebb feltárása még mindig akadozik.

A nyelvjárások mai helyzetének a felmérése, jellemzése szempontjából igen jelentősek azok a nyelvtudományi munkálatok, amelyek — ha közvetve is — sok szállal kötődnek ehhez a témakörhöz (például A magyar nyelvjárások atlaszának, a regionális szótáraknak és az Új magyar tájszótár köteteinek a megjelentetése, az örvendetesen gyarapodó és hangtanilag is megbízható élőnyelvi szöveggyűjtés nyelvjárásterületeinken, illetőleg a nyelvjárások övezte vidéki városokban stb.). A regionális köznyelvi kutatások kiszélesítésére már 1967-ben a Nyelvtudományi Intézet és a Néprajzi Múzeum — az országos nyelvjárési és néprajzi gyűjtőmozgalom keretében — Városunk köznyelvi kiejtése címmel pályázatot hirdetett, és részletes útmutatót adott ki. A pályázatra akkor tizenkét felmérés (leírás + magnetofonfelvétel) érkezett be, és ezek értékelése is sok tanulsággal járt.

Tematikai-módszertani vonatkozásban ugyancsak hasznosnak bizonyultak az ELTE-n, a KLTE-n és a Szombathelyi Tanárképző Főiskolán végzett kutatások, valamint a Tanulmányok a regionális köznyelviség köréből (1979) című kiad-

vány megjelentetése (NytudÉrt. 100. sz. Szerk. IMRE SAMU) a benne közölt elméleti igényű, gyakorlati tapasztalatokra épülő írásokkal.

A témakör elnevezésére korábban a *regionális köznyelv*, *regionális köznyelvek* műszót használták a kutatók, újabban viszont — DEME LÁSZLÓ javaslata alapján (DialSzimp. I, 128–9) — a *regionális köznyelviség* megjelölés szerepel gyakrabban. Az elnevezési bizonytalanság egy fontos és még tisztázásra váró kérdést takar. Közelebbről: vajon a nyelvjárások és a köznyelv közötti úgynevezett *nyelvhasználati sáv* nyelvváltozatnak számít-e, mint ahogy a beszélt köznyelv vagy a nyelvjárások. Az átmenetiségből következően ugyanis a regionális köznyelviség mibenléte, normatív jellege sokkal nehezebben tárható fel, mint akár a köznyelvé, akár a nyelvjárásoké (vö. KISS JENŐ, A regionális köznyelviség mint kutatási probléma: MNy. 91: 1–9).

2. Nyelvváltozatok, köz- és irodalmi nyelv

A nyelvhasználat — mint ismeretes — nem egységes az egész magyar nyelvterületen. Másként beszélnek Szeged környékén, ismét másként az ország északnyugati részén a palócoknál, és sorolhatnók tovább azokat a tájegységeket, ahol több-kevesebb eltéréssel használják nyelvünket. A magyarul beszélők természetesen megértik egymást, annak ellenére, hogy hangképzés szempontjából jelentős különbségek vannak a nyelvjárások között; ezek azonban nálunk aligha veszélyeztetik a gondolatcserét. (Néhány nyugat-európai nyelvben viszont jóval nagyobb a távolság a normatív nyelvváltozat és a nyelvjárás, de az egyes nyelvjárások között is.) Tájékanént tehát a köz- és irodalmi nyelv egységével szemben áll a nyelvjárások sokfélesége. És ez a létező különbségeknek csak az egyik vetülete.

Minden nyelvben egymástól kisebb-nagyobb mértékben eltérő alakulatok, *nyelvváltozatok* találhatók. A belső nyelvváltozatok összességét nevezzük *nemzeti nyelvnek*. A nemzeti nyelv fő típusa az *írott és beszélt köznyelv*, ismertebb nevén a *köz- és irodalmi nyelv*. Ezt a nyelvi rétegek között kitüntetett hely illeti meg. Normatív változat, követendő minta, a nyelvhasználat társadalmilag érvényes szabályrendszere. Történeti szempontból a nemzetté válás eredményeként alakul ki, vagy úgy, hogy egy nyelvjárás rétegződik a többi fölé, vagy — mint a mi nyelvünkben is — több nyelvjárás elemeiből jön létre.

A magyar irodalmi nyelv normái a 16. század végétől, a köznyelvéi pedig a 19. század második felétől kezdtek megszilárdulni. Már a 16. században, még inkább a 17–18. században *regionális irodalmi nyelvek* és *regionális köznyelvek* jöttek létre Erdélyben, Kassa–Sárospatak–Debrecen környékén és a Dunántúlon. Az irodalmi nyelv kialakulásához jelentős mértékben hozzájárult nyelvtaníróink, nyelvújítóink, íróink munkálkodása, a fejlődő közéleti, tudományos, hírlap- és szépirodalom, nem utolsósorban az Akadémia tevékenysége (nyelvtan, helyes-

írási szabályzat, szótárak megjelentetése stb.). Amíg nem volt egységes irodalmi nyelv, íróink a saját nyelvjárásuk tájias színezetű nyelvét használták műveikben.

Az *irodalmi nyelv* nemcsak a szépirodalom nyelvét jelöli, hanem az egész nemzeti írásbeliségnek, a tudományos, publicisztikai stb. irodalomnak a kiművelt, igényes, egységes helyesírással szabályozott nyelvét is. Ettől függetlenül: az irodalmi nyelv legművészebb, legárnyaltabb, stiláris értékű és hatású válfaja a *szépirodalmi nyelv*. A nyelvváltozatok rendszerét a nyelv vízszintes és függőleges tagozódása határozza meg. (Részletes besorolásukat l. SEBESTYÉN ÁRPÁD, „A nyelv területi tagolódása és társadalmi rétegződése” témakör tantervi helyzetéről. In: Program az anyanyelvi nevelés továbbfejlesztésére. Bp., 1986. 135–6.)

3. Nyelvjárások, regionális köznyelviség

A *nyelvjárás* vagy *tájnyelv* a nemzeti nyelvnek vízszintes, területi jellegű tagolódása, többé-kevésbé önálló hang- és nyelvtani rendszerrel, szókészlettel. Szerepe szerint egy kisebb-nagyobb közösség kizárólagos, illetőleg — kettősnyelvűség esetén — elsődleges nyelvváltozata. Nyelv és nyelvjárás között nehéz megvonni a határt. Nyelvnek általában (ha nem is kizárólagos érvennyel) azt a sajátos kommunikációs rendszert tekintjük, amelyben a területi nyelvváltozatok fölött egy egységes (normatív) nyelvtípus, az irodalmi nyelv áll. De nem könnyű elhatárolni egymástól az egyes nyelvjárásokat sem, hiszen a gyakorlatban nem is a nyelvjárás-területeknek, hanem az egyes nyelvjárás jelenségek elterjedésének vannak határai. A jelenségek pedig át- meg átszövik egymást, így a nyelvjárástípusok sokszor széles átmeneti sávval kapcsolódnak össze.

Az egyes nyelvjárásokat leginkább a hangállományuk és a hangok (főként a magánhangzók) használati aránya szerint lehet jellemezni. A szakirodalom a következő nyolc nyelvjárástípust különíti el: 1. *nyugati*, 2. *dunántúli*, 3. *déli*, 4. *palóc*, 5. *tiszai*, 6. *északkeleti*, 7. *mezősegi*, 8. *székely* és *csángó*. A felsorolt nyelvjárás-területeken kívül vannak *külső nyelvjárászigetek* (ilyen például a szlavóniai magyarság) és *belső nyelvjárászigetek* (mint például a bukovinai székely a Dunántúlon). Az ok az előbbi esetben az idegen nyelvű népek gyűrüje, az utóbbiban pedig a nyelvterületen belüli áttelepítés más nyelvjárás környezetbe. (A nyelvjárások általános kérdéseire és osztályozására nézve l. KÁLMÁN BÉLA, *Nyelvjárásaink*. Bp., 1966. 65–8, 119 és passim.)

A nemzeti nyelv beszélt változata a *köznyelv*, mint a területi szempontból nem tagolt, eszményi állapotában pedig közös és (viszonylag) egységes nyelvtípus. Általában a nyelvileg is igényes, iskolázott emberek használják. Tájak, szakmák és rétegek felett áll, ez az iskola, a közélet, a színpad, a rádió és a televízió, a társalgás stb. nyelve. Az újabb szakirodalomban *sztenderd*-nek is nevezzük.

A nemzeti nyelv írott és beszélt formái ugyanazon típusnak az összetevői, mégis sok vonatkozásban különböznek egymástól. A beszélt nyelv ingadozásait,

kevésbé szabályozott voltát az írott nyelv kötöttségei, stílusossága és rögzítettsége ellensúlyozza. A köznyelv egységesítőleg hat a nyelvjárásokra, de maga sem olyan egységes, mint az irodalmi nyelv. Vannak területi változatai, tájankénti eltérései, jellemzői. Ezen az alapon jön létre a *regionális köznyelviség*, a tájias köznyelv.

A regionális köznyelviség feltalálási helye elsősorban a nyelvjárás övezte városi környezet (gondoljunk Balassagyarmat, Debrecen, Szeged, Hódmezővásárhely vagy éppen Kaposvár stb. regionális köznyelvére), hordozói pedig általában a helyi születésű, középiskolát vagy felsőfokú tanulmányokat végzett értelmiségi, ipari, mezőgazdasági, kereskedelmi, hivatalnoki vagy alkalmazotti foglalkozású személyek, férfiak és nők, főként azok, akik egy tágabban értelmezett középső nemzedék (25–30 év felett és 55–60 év alatt) tagjai. Mivel beszélt nyelvi változatról van szó, vizsgálata a beszélt nyelvből felvett adatok (szövegek) alapján lehetséges, ügyelve arra, hogy az adatközlő folyamatosan, szívesen beszéljen a választott témáról. Az értékelésben viszont elsősorban a szövegek hangzási oldala a fontos. Tapasztalat szerint a tájnyelvi színezettség mértéke egyénenként és nyelvjárásonként más és más. (Illusztrációképpen l. a záró fejezetben közölt gyöngyössolymosi szövegfelvételt.)

4. Köznyelv és nyelvjárások kölcsönhatása

A viszonylag egységes irodalmi nyelv és a köznyelv kialakulása, megszilárdulása, a gazdasági és társadalmi fejlődés, a műveltség emelkedése a 19. századtól megváltoztatta a nyelvjárások helyzetét: a tájnyelvi jellegzetességek azóta egyre halványulnak, tünedeznek.

Ez a folyamat az utóbbi évtizedekben különösen felgyorsult. BÁRCZI GÉZA már az ötvenes évek elején hangsúlyozta (vö. I. OK. 6: 65–6, 86), hogy a köznyelv és a nyelvjárások viszonyában jelentős változások tapasztalhatók: a köznyelv hatása egyre erősödik, a nyelvjárásai sajtóságok pedig átadják a helyüket a köznyelvi, illetőleg a regionális köznyelvi formának. BÁRCZI ugyanakkor a mielőbbi cselekvésre, kutatásra és rögzítésre is ösztönzött. A mai magyar nyelvjárások változásának legfőbb jellemzőit nem sokkal később IMRE SAMU összegezte (vö. Néhány megfigyelés nyelvjárásaink mai változásáról: Nyr. 86: 321–5). Vizsgálatának tanulságai: 1. csökkent a nyelvjárásban beszélők száma, 2. leszűkült a tájnyelvi jelenségek területe, 3. megritkult az egyes nyelvjárásai sajtóságok jelentkezése; a nyelvi változások egyre inkább a köznyelv irányába mutatnak. (A kérdés azért is lényeges, mert a magyar anyanyelvűek többsége ma is nyelvjárást vagy táji színeződésű köznyelvet beszél.)

A köznyelv és a nyelvjárások kölcsönhatása szempontjából — magnetofonfelvételeim alapján — igen tanulságos egy vidéki város, Gyöngyös és környéke helyzetének a felvázolása. (A téma részletesebb feldolgozását l. FÜLÖP LAJOS, Regionális köznyelvi vizsgálatok Gyöngyösön és környékén. In: Mátrai Tanul-

mányok. Gyöngyös, 1995. 333–52.) A várost minden oldalról viszonylag egységes (palóc, illetve egyre inkább már csak palócos) tájnyelvi környezet övezi. Igaz, hogy a lakosság körében az elmúlt fél évszázad alatt jelentős mozgás, lélekszám-gyarapodás következett be, ez a folyamat azonban a környező községekben történő beáramlás volt. A települések már korábban is szoros kapcsolatban álltak Gyöngyössel. Egy 1989. évi kimutatás szerint „Gyöngyös városkörnyék” területéhez 23 község tartozik. A településekről, főleg autóbusszjáráttal, könnyen és gyorsan elérhető a város. Gyöngyöspüspököt 1922-ben közigazgatásilag is Gyöngyöshöz csatolták, Gyöngyössolymos pedig már szinte egybeépült a külső lakóövezettel. Az sem véletlen, hogy jónéhány környező község előnévében is hordozza a város nevét, így Gyöngyöspüspöki, Gyöngyöshalász, Gyöngyössolymos, Gyöngyösoroszi, Gyöngyöstarján, Gyöngyöspata stb. A 670 éves Gyöngyös, az egykori mezőgazdasági, kereskedelmi jellegű település (mezőváros) ma már jelentős iparral rendelkező közép nagyságú város, és egy jelentős tájegység, a Mátraalja gazdasági, társadalmi és művelődési központja.

A nagyobb arányú iparosítás 1950-ben kezdődött, majd a hatvanas évek elejétől felgyorsult. Az iparfejlesztéssel és a mezőgazdaság átszervezésével együtt járt a társadalom szerkezetének a megváltozása is. A II. világháború előtti utolsó népszámláláskor a város lakóinak a száma 24 086 fő, 1960-ban 28 668 fő, 1970-ben 32 100, 1980-ban 36 900, 1989-ben pedig 40 765 fő volt. De a lakáshelyzet, az oktatás-művelődés, a sajtótermékek, a rádió- és tv-előfizetők statisztikájának alakulása stb.) is azt mutatja, hogy az elmúlt négy évtizedben nemcsak a lakosság lélekszáma gyarapodott, hanem a város lakott területe is megduplázódott.

A gazdasági és társadalmi változások nyelvi-kiejtésbeli síkon is éreztették hatásukat: ez pedig a nyelvjárási sajátosságok visszaszorulásában és a (helyi) köznyelvviség erősödésében mutatkozott meg. A köznyelv hatása — a szövegfeldvételek tanúsága szerint — egyes nyelvjárási sajátosságokra erősebb, másokra gyengébb. Ilyen az *á*, az *ā*, az *ē*, az *ly* hang, valamint a kettőshangzók (*óu*, *őü*, *ēi*) visszaszorulása, vagy például a *meg*- igekötő *g* eleme már nem hasonul az utána következő ige szókezdő mássalhangzójához (tehát *mēkfog* és nem *mēffog*) stb. A jelenségeket ugyanis a köznyelvet következetesebben beszélők gyakorta csúfolják, így érthető, hogy a városi köznyelvben is csak diszkrét formában, szórványosan hallhatók. (Az adatközlők életmódjában, környezeti kötöttségében, a beszédhelyzetben stb. természetesen sok a sajátos vonás, és ezek a nyelvhasználatukban is kifejeződnek.)

A zárt *ē* valamennyi adatközlő ejtésében fellelhető, szinte jellemezni lehet vele a város regionális köznyelvi kiejtését. Nem csoda, ha a példaanyag itt a legbőségebb (*ētyyszerű*, *fēlēt*, *mēgyék*). Változott a helyzet az egyes hangok előfordulásának a terén is: ilyen például az *ö* használatának megnövekedése (*fölépítés*, *köröszkül* stb.). Azok a beszélők, akik egyébként következetesen ejtik a zárt *ē* hangot, időnként át-átváltak a szerintük köznyelviesebb *ö*-zésre (és

nem a nyílt *e*-zésrel!). Ugyancsak gyakoribb a *j* jelentkezése is (*ijjen, Sojmos* stb.).

A változások vizsgálata általában azt mutatja, hogy gyorsan fogy a tájnyelvet beszélők száma: egyre több lesz az *egyesnyelvű* (aki csupán a regionális köznyelvi változatot ismeri és használja) és a *kettősnyelvű* (aki a nyelvjárásán kívül megérti és beszéli a köznyelvet is). Ez utóbbiak a nyelvjárasi változat mellett képesek bármikor kódot váltani, és nyelvhasználatukat a beszédhelyzethez igazítani. Az egyesnyelvűek helyi köznyelvisége közelebb, a kettősnyelvűeké távolabb áll a köznyelvtől, és használatában is ingadozó. A regionális köznyelviség elkülönítése a köznyelvtől és a nyelvjárás(ok)tól, valamint a közöttük lévő nyelvhasználati sáv nyelvváltozat voltának az igazolása pedig még további feladat (vö. KISS JENŐ i. m. 4, 8–9).

5. Mutatvány a szövegfelvételekből

Az adatközlő, Nyilas János a vele való beszélgetés idején 46 éves volt. Gyöngyös környéki község, Gyöngyössolymos szülötte, itt végezte az általános iskolát is, a középfokú tanulmányokat pedig a gyöngyösi Mezőgazdasági Szaközépfiskolában. Szülőfalujától csupán a katonai szolgálat idején volt távol, majd levelező úton egyetemi diplomát szerzett a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen. Itt is doktorált szőlészeti-borászati ismeretekből. Életrajzi nyilatkozata a Sorsfordulók Gyöngyössolymoson című kiadványban jelent meg (Szerk. PÉCSI ISTVÁN. Nyíregyháza, 1986. 13–4), ebből való az alábbi részlet: „Paraszti családból származom. Özvegy anyám nevelt, így aztán sok megpróbáltatásban volt részem, ízelítőt kaptam nemcsak az anyagi nehézségekből, hanem abból is, hogy önerőből miként lehet ezeken úrrá lenni... A kényszer megszabta, hogy kenyérkereső foglalkozást válasszak, mert kellett a pénz. Mindez mégsem volt hiába... A sorra jövő esztendőkön aligha töprenghettem el, mert egyre-másra jöttek a feladatok...”.

Nyelvhasználatára a kettősnyelvűség jellemző. Családi, rokoni, baráti körben, tehát familiáris beszédhelyzetekben az anyanyelvjáráshoz, közéleti szerepkörben pedig a regionális köznyelviséghez közelít. Szövege a zárt *ë* következetes használatán kívül is szembetűnően nyelvjárásias. Stílus szempontjából az adatközlő a gyakorlati, főként a gazdasági életben tevékenykedő középvezetők tipikus nyelvét beszéli: nyelvhasználatát panelekkel tarkított, amelyek gyakran már-már automatikusan termelődnek. Néhány esetben a nehezebben ejthető idegen szavak leegyszerűsített ejtésével is találkozunk beszédében. A mondatformáláson érzékelhető a megfogalmazás nyerssége, az egyes fordulatok ismétlése, a laza mondatfűzés stb.

A szöveg az ELTE Mai Magyar Nyelvi Tanszékének hangarchívumában található. A felvételt Fülöp Lajos készítette és jegyezte le még 1986 őszén. A beszélgetés témája a gyöngyössolymosi termelőszövetkezet bemutatása.

(Kérlek, beszélj nekünk a solymosi termelőszövetkezet életéről, munkájáról.)

Igën, tán akkor onnan indújjunk ki, hogy ezérkilecszászhatvan decembér huszonégyedikén történt még az átszervezés Gyöngyössojmoson, és/ alakult még a Mátra Mezöügazdasági Termelőszövetkezet, méj ma is ebbe a félépítésében, tehát „ety falu, ety szövetkezet” elvén működik./ Korábban volt két kezdeményezés, ötvennégybe „Rákóci” névre hallgató, és ötvenödbe „Új Élet”-re hallgató/ tisz-tizenöt családot tömörítő szövetkezet, majd ezérkilencszászatvanban az egész falut érintette/ több mint ezer taggal.

(Hogyan változott azóta a taglétszám?)

Hát, a taglétszám azóta változott, csökkent/ körülbelül felére csökkent. Ma, mintégy ötszázharminc-ötszázharmincöt taggal számolunk.

(S milyen területen gazdálkodtok?)

Kétezérszáz héktáros területén gazdálkodunk. Van szántóterület is, a mékhatározó a szőlőterület, az österületnek a huszonöt százaléka, tehát égy ötszáz héktáros nagyüzemi szőlőterülettel rendelkezőnk. Ugyanennyire tehető a szántóterületnek az aránya, égy másik ötszáz héktár./ van nyóucszászhatvan héktár erdőnk, a többi terület még rét, legelő. Tévékénységét, mint említettem, az első pillanattól a szőlő határozta meg. Naty féladat volt az akkori szőlőterület, eszt a hagyományos szőlőt lécsereáni, léváltani, tehát a rékonstrukciót végrehajtani. Lenz-Móuzér típusal kesztük, tehát itt akár Sojmosról a Füredre, vagy Gyöngyösről a huszonégyes útnak a baloldalán,/ erre hejeszkédnek el ézék a területék, a kösségét körbeövezik. A tipikus, hagyományos vagy bakművelésű szőlő, hogy úgy mongyam, tejjesen mékszúnt, talán égy öt-hat héktárnyit találunk még a hásztájiba. A hásztáji telepítés is tejjes egészében már Lenz-Móuzér típusú telepítés, sőt újabban úgy a hásztájiban, mint a közösbén már az étysíku függönyt, vagy léngőünek is nevezik itt hejbe.../ eszt fölépíttyük.

A tévékénységét tekintve ezék a mékhatározó területeink, hát a szőlőtelepítésnek, hogy úgy mongyam/ a második rékonstrukcióját végezzük nap-jaingba. Foglalkozunk, azaz kiépítettük a szőlő földolgozásnak a vértikumát. Tejjes egészében az utóbbi évegben már mi dolgozzuk fél, és készitünk belőüle bort, tárojjuk.

(Ti palackozátok is?)

Nem, csak bérpalackozást végesztetünk, hordóus borként értékesíttyük.

(A Borforgalmi Vállalatnál?)

Nem, nem a borkombináttal van kapcsolatunk, hanem a kisköürösi borkörvel vagyunk partnéri kapcsolatba, legjobb számításunkot ot talájjuk ma még.

Hát nagyon sokat lehetne a kedvező-kedvezőtlen dologról beszélni.../ Az utóbbi évek eredményesebbek, korábban több nehésséggel küszköttünk, hát a nehésségek inkább a hatvanas években jelénkészték.../ Én hát itt kesztem dolgozni...

(Te mikor vetted át a vezetést?)

Hetvenkilenc március tizenötöl, hetvenkilenc március tizenötöl, úty szoktam mondani, hogy nekém ez az első/ és harmadik munkahejem, mert ezérkilencszázhatvankettőü február tizennégytől dolgozom itt./ Hát attóul, mert akkor szeréltem lē a honvéccsétől, téhát az átszervezés időszaka alatt én katona voltam, és itt végikcsináltam mindēnfajta munkát, előübb fizikai munkába.../ és hetvenhárom május elsején mēntem át félkérésre itt hejbe tanácselnöknek/ hetvenkilenc március tizenötig...

(Térjünk vissza a termelőszövetkezethez!)

Hát a mai állapotróu éty-két gondolatot,.../ hát a utóbbi öt-hat évben országosan is a legjobb szövetkezetek közé tartozunk átalába, az elsőü ötvenbe beleférünk az ezer.../ ezérháromszáz közül.

(Hallottam, közben sok aranyérmet szereztetek...)

Hát lész mód, és éty kicsit arra is mēgyünk a téesz felé, és bēnézünk a kőszpondba.../ Gongyaink, hát azok akadnak mindig. Nagyobb ütemben szeretnénk fejlőüdni, mint ahogy a lehetőüség mēgengedi...

(Az a jó, ha van, ami sarkalljon!)

Nem panaszkothatunk, tēnyleg úty tagjaink, mint a lakosság elismeri a szövetkezetét, hát legnagyobb üzemnek számítunk a települlésēn.

(És a fiatalok maradnak-e? Van-e utánpótlás?)

Ha úgy.../ úty tekintēm, hogy a szövetkezet aktív dolgozóinak az átlagéletkora harmincnjóuc év, akkor egy nagyon szép számot mondok./ Harmincnjóuc év, hát sajnos, eszt az arányt a nőük rontyák, az övék negyvennégy év, és a férfiaké harminchat év körül alakult. No, most utánpóutlás, kivéve az úgynevezēt tipikus mezőügazdasági munkát, tehát az úgynevezēt kapamunka, ami gyakorladba nincs, de így nevezik, ott nincs utánpóutlás. A fiatalabbak mindēn területre jelentkēznék, téhát az irodai munkátóul a műszakig, műhely... traktorosnak, gépkocsivezetőü, építőbrigád, mindēn területre, kivéve/ a szöllőütermesztést, ahol gongyaink vannak az utánpóutlással. Hát törekszünk arra...

(De hát azt is gépesítették, amennyire lehetett. Szélesebb a sortáv, ugye?)

Lényegébe ott is, két, két-három/ két.../ igén, korábban három méter, most három ötvenbe telepítjük ezeket, tehát tejjes a gépi művelés. It véksőfokon a meccés az, amit kézzel kell végezni, itt is már gépi meccés, tehát nem kell az erőükifejtés, hanem, ugyé/ pneumatikus (!) ollók vannak, és ezzel végezzük, éty kis zöldmunkát végeznek, és a lészédés,/ mer a kapállás sincs, mer gyomirtóuzunk köszte. A növényvédelmet géppel végezzük.

(Miért csökkent felére a téesztagok aránya?)

Hát kettős dolog, rézben a gépesítés is indokoltá tette, hogy az ékténzív (!) termellést bizonyos szintig inténzivebb váltya fél, tehát gépi a kémikáliáknak az alkalmazása,... szükségössé és lehetőüvé tette, a másik/ az előbb említett utánpótlási dologból vagy nehésségből is adóudott. A hatvanas évegen a településen lakók, mindénki valamikenképpen kötődött a termelőüszövetkezőhöz, tehát fölterülettel, egyebékkal rëndélkézőtt, és idejött,/ de titékét is mivel ijesztették a szülőük, ha nem dolgoz, vagy nem tanultok, akkor ménték a téeszbe. A parasztgyerékét ezzel ijesztgették, ma is jellemzőü...

A hatvanas évegen, mikor az átszervezés történt, az az önkéntesség, amit sokat emlégetünk,/ elég erős meggyőzőssé mént, és akkor, aki csak, aki csak ménékülhetett a termelőüszövetkezőből, mert említettem, hogy nemcsak Sojmoson, hanem az országba is ez a harmadik nekifutás volt,/ hát bizonybizony, elrontottuk ennek a kifejezésnek, hogy „termelőüszövetkező”, a nevét és hírnevét...

Itt a környékén igen jó gazdaságok vannak, és ezért csökkent, tehát rézben szükségössé vált, nem kellett annyi munkaerőü, mert hát a téesz alakulásakor/ ugyé/ százhúsz darab lóval szántottuk mi is a szántóuterületét, ma van tizkettőü/ vagy tizennégy darab...

(Kapcsolódó erdei munka, telepítés, kitermelés folyik nálatok?)

Tehát említettem, nyolcszászhatvan hēktár erdőüterülettel rëndélkézőnk événte, mintéggy két- és félezēr köbmétért termelünk ki, és ez éty terfszērü erdőügazdálkodásnak az eredménye. Véksőü fokon annyit termelhetünk ki, amennyi fatömeg szaporodik événte, tehát fahozadéka van, így öszmennyiségébe, köbméterbe nem változik, mert ez azt is jelēnti, hogy/ erdőüműveléssal is foglalkozunk. Tehát vagy újuladból újra nőül az erdőü, de tisztíttyuk, ápojjuk, vaty pedig ha ojjan területén van, akkor telepíttyük.

(Erdészeitek, szakemberek vannak?)

Minden területén szakembérral rëndélkézőnk, égyetemét, szakiskolát végzett szakembereink vannak.

(Mással nem foglalkoztok?)

Hát az erdőügazdálkodáshoz van saját faüzemünk, ahol az itteni, innen ki-termelt faanyagot feldolgozzuk, a szántóföldi növénytermesztéshez/ ugyé/ van állattenyésztésünk, éty háromszázás húshasznú szarvasmarhával foglalkozunk...

(Ott legeltetitek a Cserkő körül?)

Arra, igén, azon a részén... No, a szőlőüt tejjés egészében feldolgozzuk, még a véktermékét is/ ugyé, saját szeszfüüzdével rendelkezőnk, a törköjt/ vaty seprőüt/ vagy a gyümölcsöt, mert égyy ötven héktárnyi gyümölcsösünk is van.../ Hát ijjen jellegűek a mi dolgaink...

FÜLÖP LAJOS